ECLI:LV:ADAT:2024:0410.A420134522.22.S
Lieta Nr.A420134522, Nr.AA43-0051-24/2
Pievienota lieta Nr.A420298822

Administratīvā apgabaltiesa
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rīgā 2024.gada 10.aprīlī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Una Mihailova, tiesneši Agris Dreimanis un Karina Krastiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcības, nenodrošinot iespēju saņemt dokumentus no Ambulatorā pacienta medicīniskās kartes; savlaicīgi neveicot /pers. B/ naudas līdzekļu pārskaitīšanu; nenodrošinot /pers. B/ zobu higiēnista apmeklējumu par personiskajiem līdzekļiem; laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot /pers. B/ pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzīšanu par prettiesisku; Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmuma Nr.N-1-2021-16931 un 2022.gada 17.novembra lēmuma Nr.N-1-2022-18424 izdošanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu konstatēšanu; par nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu; sakarā ar Ieslodzījumu vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu un /pers. B/ un Ieslodzījuma vietu pārvaldes apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) tika saņemti vairāki pieteicēja /pers. B/ iesniegumi, kuros tika apstrīdēta /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcība, kā arī lūgts atlīdzināt ar šo rīcību nodarīto nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus.

[2] Izskatījusi pieteicēja 2021.gada 7.oktobra iesniegumu, pārvalde 2021.gada 11.novembrī pieņēma lēmumu Nr.N-1-2021-16931 (turpmāk – pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmums), ar kuru/ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību atzina par tiesisku, līdz ar to atteica arī atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus. Minētais lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3] Pieteicējs nav norādījis nevienu konkrētu gadījumu, kad cietuma ārste /pers. C/ (turpmāk – cietuma ārste) būtu pieņēmusi pieteicēju pie puspievērtām durvīm, kā rezultātā pieteicējs neesot varējis izteikt visas sūdzības par veselības stāvokli. Līdz ar to pārvalde pieteicēja minēto nevar izvērtēt.

[3.1] 2021.gada 30.augustā pieteicējs lūdza nodrošināt zobu higiēnista pakalpojumu tādos pašos apstākļos kā /ieslodzījuma vietā A/, uz ko cietuma administrācija 2021.gada 29.septembrī sniedza atbildi. Cietuma administrācija veica atklātu aptauju par zobārstniecības pakalpojumu sniegšanu ieslodzītajiem, uz ko atbildēja četras /pilsētas/ ārstniecības iestādes, kas atteicās sniegt stomatoloģisko palīdzību ieslodzītajiem.

[3.2] Normatīvie akti nenoteic, cik ilgā laikā veicami naudas pārskaitījumi. Turklāt pieteicējs nenorāda, vai bija kāds iemesls, kādēļ pārskaitījums būtu bijis jāveic steidzami.

[4] Izskatījusi pieteicēja 2022.gada 14.septembra iesniegumu (ar 2022.gada 21.septembra papildinājumiem), pārvalde 2022.gada 17.novembrī pieņēma lēmumu Nr.N-1-2022-18424 (turpmāk – pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmums), ar kuru /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību atzina par tiesisku un atteica atlīdzināt nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus. Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Pacientu tiesību likuma 5.panta septītajā daļā noteiktās tiesības var tikt ierobežotas, ja tas paredzēts citās tiesību normās. Amatpersonas klātbūtne izmeklējuma laikā var tikt attaisnota, ja ir konstatējami apstākļi, kas šādu nepieciešamību pamato.

[4.2] Telpā, kur tiek veikta ieslodzītā veselības pārbaude, atrodas ārstniecības personas, savukārt uzraugs atrodas gaitenī, lai veiktu vizuālu uzraudzību un nodrošinātu ārstniecības personu drošību, ja vien ārstniecības personas nelemj citādi. Konsultācijas notiek individuāli un atsevišķā telpā, apskates laikā netiek lietoti roku dzelži un ieslodzītie netiek fiziski nošķirti no ārstniecības personām, ieslodzītie netraucēti var pārrunāt interesējošos jautājumus.

[4.3] Ārstniecības personu un amatpersonu klātbūtnē pieteicējs nav izteicis pretenzijas par to, ka tiek pieņemts pie atvērtām durvīm.

[4.4] Pieteicējs nav norādījis konkrētus datumus, kad pieņemšana pie ārstniecības personām tieši strīdus periodā notikusi, neievērojot konfidencialitāti, un ka tieši šis apstāklis viņam būtu liedzis apmeklēt ārstniecības personas.

[4.5] Tā kā nav konstatēta cietuma administrācijas prettiesiska faktiskā rīcība, nav konstatējams arī pieteicējam radīts kaitējums un zaudējumi.

[5] Nepiekrītot pārvaldes 2021.gada 11.novembra un 2022.gada 17.novembra lēmumiem, pieteicējs ar 2021.gada 23.decembra un 2022.gada 4.decembra pieteikumiem vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot atzīt pārsūdzēto /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību par prettiesisku un atlīdzināt nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus. 2021.gada 23.decembra pieteikumā detalizētāki argumenti netika minēti. 2022.gada 4.decembra pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Pieteicēja tiesības pieņemšanā cietuma Medicīnas daļā tiek ignorētas un pārkāptas jau kopš 2020.gada 28.septembra. Pieteicējs uz to ir reaģējis un rīkojies proaktīvi, vēršoties Veselības inspekcijā, pie Tiesībsarga, Tieslietu ministrijā, Datu valsts inspekcijā, pārvaldē, kā arī tiesā, tomēr prettiesiskā rīcība netiek pārtraukta, tā vietā izvēršot pret pieteicēju emocionālu vardarbību.

[5.2] Pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmums nav pamatots, neatbilst normatīvajiem aktiem. balstīts uz nepatiesiem faktiem un viltotu amatpersonas ziņojumu.

[5.3] Atvainošanās nepilda mērķi atturēt no prettiesiskas darbības. Atlīdzinājuma noteikšanā jāņem vērā arī tas, ka prettiesiskā rīcība ir vērsta pret iestādei īpaši pakļautu personu. Tāpat jāņem vērā, ka rīcība tiek turpināta pēc tam, kad tā atzīta par prettiesisku.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu pieteicēja 2021.gada 23.decembra pieteikums daļēji tika apmierināts. Tiesa atzina par prettiesisku /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību, savlaicīgi neveicot pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par personiskajiem līdzekļiem un laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 7.oktobrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm. Tiesa arī konstatēja pārvaldes pieļautus procesuālus pārkāpumus, atsakot iepazīstināt pieteicēju ar lietas materiāliem, neizvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu daļā par veselības aprūpes nenodrošināšanu atbilstoši pieteicēja norādītajām sūdzībām, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un personiskā konta pārskatu par laika posmu no 2022.gada 21.marta līdz 2022.gada 21.jūnijam. Tiesa uzlika pienākumu pārvaldei trīs mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās nodrošināt pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par pārvaldes budžeta līdzekļiem un viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu 300 *euro* un mantiskos zaudējumus 2 *euro*, savukārt pārējā daļā pieteikums noraidīts. Sprieduma daļā, par kuru ierosināta apelācijas tiesvedība, norādīti turpmāk minētie argumenti.

[6.1] Tiesa, atsaucoties uz Latvijas Republikas Satversmes 89., 95., 96., 111.pantu, norādīja, ka valstij ir pienākums nodrošināt, lai netiktu aizskarta ieslodzīto cieņa, tiktu samērīgi nodrošinātas tiesības uz privātās dzīves aizsardzību, ieslodzīto veselība tiktu adekvāti aizsargāta, kā arī nodrošinātas tās tiesības, kas ieslodzītajiem izriet no normatīvajiem aktiem.

[6.2] Vērtējot pieteicēja norādīto, ka savlaicīgi netika veikta naudas līdzekļu pārskaitīšana, tiesa atzina, ka ir konstatējama prettiesiska rīcība, neveicot naudas līdzekļu pārskaitīšanu pārvaldes 2012.gada 8.augusta iekšējo noteikumu Nr.1/3.1/-n.9 „Notiesāto un apcietināto personīgo naudas līdzekļu uzskaites kārtība" (turpmāk – Iekšējie noteikumi) 17.1. un 17.2.apakšpunktā noteiktajā termiņā. Tiesa konstatēja, ka pieteicējs iesniedza iesniegumu par naudas pārskaitīšanu 2021.gada 8.augustā vakara skaitliskās pārbaudes laikā, iesniegums reģistrēts 9.augustā, maksājums izpildīts 13.augustā. Tādējādi nav ievērota ieslodzījuma vietās noteiktā kārtība, atbilstoši kurai ieslodzītā lūgums par naudas līdzekļu pārskaitīšanu ir jāapstrādā un jāsagatavo izpildei trīs darba dienu laikā no tā saņemšanas dienas, proti, pārskaitījums veikts vienu darba dienu pēc noteiktā termiņa. Tāpat tiesa norādīja, ka arī darbinieka prombūtnē ir jānodrošina iestādes darbības nepārtrauktība.

[6.3] Izvērtējot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumā norādīto, ka pieteicējs ir lūdzis nodrošināt konsultāciju pie zobu higiēnista līdzīgos apstākļos, kā tas noticis /ieslodzījuma vietā A/, tomēr cietuma administrācija nav informējusi par ārstniecības iestādi, kurā konsultācija notiks, par pakalpojuma izmaksām un termiņu, kā arī higiēnista vārdu, uzvārdu un prakses vietu, lai pieteicējs varētu pieņemt lēmumu, vai pakalpojumu izmantot, tiesa atzina, ka cietuma administrācijas rīcība, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par pieteicēja personiskajiem līdzekļiem, atzīstama par prettiesisku.

[6.4] Izvērtējot pieteicēja norādīto, ka laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 7.oktobrim pieteicēja pieņemšana pie cietuma ārstes vienmēr notikusi cietuma amatpersonu klātbūtnē un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, tiesa minēto atzina par prettiesisku.

[6.4.1] Tiesa norādīja uz Pacientu tiesību likuma 5.panta septītajā daļā un 10.panta pirmajā un otrajā daļā noteiktajām pacientu tiesībām, proti, ka pacientam ir tiesības uz tādu ārstniecību, kas tiek veikta tikai to personu klātbūtnē, kuras ir tieši iesaistītas ārstniecībā, un pacients var piekrist citu personu klātbūtnei ārstniecības laikā vai pieaicināt citas personas, ja tas netraucē ārstniecību, kā arī informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu pacientu, ir aizsargājama saskaņā ar fizisko personu datu aizsardzību regulējošiem normatīvajiem aktiem un informāciju par pacientu drīkst izpaust tikai ar viņa rakstveida piekrišanu vai gadījumos, kas noteikti šajā likumā.

[6.4.2] Tiesa arī norādīja, ka no Pacientu tiesību likumā noteiktā secināms, ka minētās tiesības nav absolūtas un noteiktos gadījumos var tikt pieļautas atkāpes no noteiktā, proti, ka atšķirīga attieksme pieļaujama tikai tādā gadījumā, ja tā ir objektīvi pamatota ar tiesisku mērķi, kura sasniegšanai izraudzītie līdzekļi ir samērīgi.

[6.4.3] Tiesa pieļāva, ka atsevišķos gadījumos, kad varētu būt paredzams ārstniecības personu apdraudējums no

ieslodzītā puses, būtu pieļaujama situācija, ka uzraugs pieņemšanas laikā atrodas tuvumā, lai nepieciešamības gadījumā reaģētu, tomēr tāda situācija būtu pieļaujama tikai izņēmuma gadījumā, to arī attiecīgi pamatojot, Tiesa secināja, ka cietuma amatpersonas klātbūtne izmeklējuma laikā var tikt attaisnota, ja ir konstatējami apstākļi, kas pamato šādu nepieciešamību.

[6.4.4] Tiesa konstatēja, ka pieteicējs strīdus laikposmā pieņemšanā pie cietuma ārstes ir bijis 43 reizes. Tiesa konstatēja, ka attiecībā uz pieteicēju lietā nav informācijas par to, ka pieteicēja uzvedība ārsta kabinetā kādreiz būtu bijusi tāda, kas liecinātu par nepieciešamību nodrošināt papildu uzraudzību un tādējādi arī drošību. Nav konstatēts, ka pieteicējs fiziski apdraudētu /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļas personālu.

[6.4.5] Tiesa atzina, ka pieteicēja pieņemšana pie cietuma ārstes ir notikusi gan klātesot ar ārstniecību nesaistītām personām, gan pie neizvērtām medicīnas kabineta durvīm. Tiesa arī norādīja, ka tai nav objektīvu iespēju, kā arī tiesa neuzskata to konkrētajos apstākļos par lietderīgu precīzi secināt, cik no pieņemšanas epizodēm strīdus laikposmā bijušas pie aizvērtām un cik pie atvērtām durvīm.

[6.5] Izvērtējot pieteicēja lūgumu konstatēt, ka pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmuma izdošanas procesā pieļauti Administratīvā procesa likuma 7.panta, 14.[1] panta, 61.-62.panta un 67.panta otrās daļas 3.punkta pārkāpumi, un lūgumu papildus tam kā pārkāpumu vērtēt arī pārvaldes rīcību lietā, iesniedzot tiesai dokumentus, kurus tiesa nav pieprasījusi un kuri lietā nav nepieciešami, proti, pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un pieteicēja personiskā konta pārskatu par laika posmu no 2022.gada 21.marta līdz 2022.gada 21.jūnijam, tiesa konstatēja, ka pieteicējs uzskata, ka šādā veidā pārvalde bez nepieciešamības izplatījusi sensitīvus datus, aizskarot pieteicēju, kā arī negodprātīgi izmantojot valsts pārvaldes pilnvaras.

[6.5.1] Tiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 61.pantā noteikto un juridiskajā literatūrā norādīto, konstatēja procesuālu pārkāpumu, neiepazīstinot pieteicēju ar lietas materiāliem iestādē, bet nevērtēja to kā būtisku, jo attiecīgā pārvaldes bezdarbība nav radījusi pieteicējam negatīvas sekas.

[6.5.2] Tiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 67.panta otrās daļas 3.punktā noteikto, nekonstatēja procesuālu pārkāpumu tādā aspektā, ka pārvalde nebūtu atspoguļojusi pieteicēja prasījumus 2021.gada 11.novembra lēmumā. Tas, ka fakti nav atspoguļoti un novērtēti tā, kā to būtu vēlējies pieteicējs, neliecina par lēmuma neatbilstību procesuālajām prasībām. Tomēr tiesa piekrita pieteicējam, ka pārvalde visus pieteicēja prasījumus nav izvērtējusi, proti, ka pārvalde ar 2021.gada 11.novembra lēmumu nav izvērtējusi pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu daļā, kas attiecas uz pieteicēja argumentiem par to, ka cietuma ārste nenodrošināja pieteicēja veselības aprūpi atbilstoši pieteicēja norādītajām sūdzībām, lai gan pašā 2021.gada 11.novembra lēmumā prasījums ir atspoguļots. Šādos apstākļos tiesa konstatēja procesuālu pārkāpumu, tomēr nevērtēja to kā būtisku, jo attiecīgā pārvaldes bezdarbība nav radījusi pieteicējam negatīvas sekas. Pieteicējam netika liegtas tiesības ar prasījumu vērsties tiesā, kas ir izvērtējusi pieteicēja prasījumu pēc būtības.

[6.5.3] Izvērtējot pārvaldes rīcību, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un pieteicēja personiskā konta pārskatu par laika posmu no 2022.gada 21.marta līdz 2022.gada 21.jūnijam, tiesa konstatēja, ka pārvaldes iesniegtais dokuments apliecināja, ka pieteicējs no medicīnisko pakalpojumu saņemšanas cietumu slimnīcā ir atteicies 2022.gada 11.aprīlī, kas ir pēc lietā vērtējamā strīdus perioda. Līdz ar to tiesa pārvaldes rīcību, iesniedzot dokumentu, vērtēja kā nepamatotu. Tāpat tiesa secināja, ka pārvaldes iesniegtais konta pārskats neattiecas uz lietā vērtējamo periodu un neapliecina naudas pārskaitīšanu, izpildot pieteicēja 2021.gada 8.augusta iesniegumu. Līdz ar to pārvaldes rīcība, iesniedzot attiecīgo konta pārskatu, nav saprotama un nav pamatota. Šādos apstākļos tiesa konstatēja procesuālus pārkāpumus, tomēr nevērtēja tos kā būtiskus, jo pieteicēja tiesības uz informācijas aizsardzību netika aizskartas būtiski.

[6.6] Tā kā tiesa konstatēja gan cietuma administrācijas prettiesisku rīcību, gan pārvaldes pieļautus procesuālus pārkāpumus, kas gan netika atzīti par būtiskiem, tiesa izvērtēja, vai pastāv pamats uzlikt par pienākumu pārvaldei atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu, kas pieteicēja ieskatā viņam nodarīts ar rīcību, ko tiesa atzina par prettiesisku.

[6.7] Tiesa, atsaucoties uz Administratīvā procesa likuma 92.pantu, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 8.panta 1.punktu, 11.panta otro un trešo daļu, 14.pantu, secināja, ka, vērtējot, vai pastāv pamats nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanai naudas izteiksmē, ir izvērtējams, vai pieteicēja tiesības ar prettiesisko rīcību ir būtiski aizskartas. Tiesa par prettiesisku atzina rīcību: 1) savlaicīgi neveicot naudas līdzekļu pārskaitīšanu, par ko pieteicējs lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 10 *euro*; 2) nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par personiskajiem līdzekļiem, par ko pieteicējs lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 5000 *euro*; 3) pieņemot pie ārstes cietuma amatpersonu klātbūtnē un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, par ko pieteicējs lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu 25 000 *euro*. Savukārt konstatētos procesuālos pārkāpumus tiesa atzina par nebūtiskiem, līdz ar to prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nav pamata vērtēt.

[6.8] Vērtējot to, vai ir atlīdzināms pieteicēja lūgtais nemantiskais kaitējums par rīcību, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu, tiesa tam pamatu nekonstatēja, jo pieteicējs tiesai neapliecināja, ka viņam būtu radītas būtiskas sekas. Tomēr, tā kā tiesa uzskatīja, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcība nav pieļaujama, tā par piemērotu atlīdzinājumu uzskatīja pienākumu uzlikšanu cietuma administrācijai nodrošināt pieteicējam iespēju apmeklēt zobu higiēnistu par iestādes budžeta līdzekļiem.

[6.9] Vērtējot prasījumu atlīdzināt nemantisko kaitējumu, kas nodarīts ar rīcību, pieņemot pieteicēju pie cietuma ārstes cietuma amatpersonu klātbūtnē un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, tiesa ņēma vērā, ka šāda rīcība, ir bijusi arī iepriekš (atzīta par prettiesisku ar vairākiem pārvaldes lēmumiem, kā arī ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu administratīvajā lietā Nr.A420149321) un iepriekš noteiktās atvainošanās nav atturējušas cietuma administrāciju no prettiesiskās rīcības turpināšanas. Tādējādi tiesa secināja, ka pārvalde kā augstākā iestāde nespēj panāk, lai cietumā ierastā

prettiesiskā kārtība tiktu novērsta, uz ko uzmanību vērsusi arī Veselības inspekcija.

[6.9.1] Tiesa ņēma vērā to, ka pieteicējs pie cietuma ārstes gāja samērā bieži, kas liecina, ka atvērtās durvis nav bijis iemesls, kāpēc pieteicējs nav varējis to apmeklēt, un lielākā daļa no pieņemšanās apspriestajām veselības problēmām nebija delikātas. Tāpat tiesa neapšaubīja, ka uzraugus patiešām neinteresē klausīties, kādas veselības problēmas tiek apspriestas, jo uzraugi konkrētajās situācijās pilda amata pienākumus. Tiesa norādīja, ka lietā nav pierādīts, ka kāds no uzraugiem ir bijis klāt kādā īpaši delikātā brīdī, piemēram, kad pieteicējs ir izģērbies. Tāpat tiesa ņēma vērā arī cietuma ārstes un uzraugu liecināto, ka ir gadījumi, kad durvis tomēr tika aizvērtas.

[6.9.2] Tiesa ņēma vērā, ka šāda rīcība no cietuma puses nebija vērsta tikai pret pieteicēju, jo tiesa neapšaubīja /pers. D/ norādīto, ka cietumā šāda rīcība ir ierasta, proti, visi ieslodzītie tiek pieņemti, uzraugam paliekot turpat tuvumā, un tikai īpašos gadījumos durvis tiek aizvērtas. Tāpat tiesa neapšaubīja, ka var būt situācijas, kad, lai novērstu potenciālu ārstniecības personas apdraudējumu, uzrauga tuvums ir nepieciešams, bet tādas situācijas ir individuāli izvērtējamas, kas pieteicēja gadījumā nav darīts.

[6.9.3] Tiesa neatrada praksē līdzīgu gadījumu, tomēr kā salīdzināmus apstākļus uzskatīja situāciju, kurā ieslodzītie tika pakļauti videonovērošanai dzīvojamā kamerā (trīs lietās piešķirts nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums attiecīgi 400 *euro*, 300 *euro* un 300 *euro*), jo arī šādā gadījumā ir konstatējams pārmērīgs privātās dzīves aizskārums, kas nav nepieciešams tikai tāpēc, ka persona atrodas ieslodzījuma vietā. Tādējādi tiesa atzina, ka pienācīgs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums ir 300 *euro*, uzskatot par nepieciešamu piemērot atlīdzinājumu naudas izteiksmē arī tādēļ, lai veicinātu pārvaldes aktīvu rīcību novērst turpmāk šādas rīcības turpināšanu cietumā.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu daļā, ar kuru apmierināts /pers. B/ pieteikums, pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, tajā norādot turpmāk minētos argumentus.

[7.1] Tiesa kļūdaini jeb nekorekti izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā rezultātā nonākusi pie nepareiza secinājuma sprieduma apmierinātajā daļā.

[7.2] Brīvības atņemšanas iestādes amatpersonas sprieduma aprakstītajā situācijā organizēja un veica pasākumus pieteicēja drošības un veselības nodrošināšanai, vienlaikus veicot pasākumus citu personu drošībai.

[7.3] No Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas satura nepārprotami izriet, ka medicīnas jomā tiek aizsargātas visu cilvēku intereses, tai skaitā, arī cietuma personāla un cietuma Medicīnas daļas personāla intereses, kas pakļautas īpašam riskam, ņemot vērā tiesas sēdē liecinieku sniegtās liecības, ka ir bijuši gadījumi, kad cietuma medicīnas personāla veselība tika apdraudēta no notiesāto personu puses.

[7.4] Attiecībā par cietuma administrācijas rīcību, savlaicīgi neveicot pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu un neizsniedzot maksājuma uzdevuma kopiju, pārvalde paskaidroja, ka attiecīgais darbinieks atradās atvaļinājumā, bet darbiniekam, kurš viņu aizvietoja, nebija piekļuves ieslodzīto naudas līdzekļu uzskaites kontiem. Attaisnojošu iemeslu dēļ fiziski cietuma administrācijai nebija iespējas nodrošināt iestādes darbības nepārtrauktību darbinieku trūkuma dēļ.

[7.5] Pārvalde neapstrīd, ka pieteicējs apstrīdēšanas iesniegumā norādījis, ka ir lūdzis nodrošināt konsultāciju pie zobu higiēnista līdzīgos apstākļos, kā tas noticis /ieslodzījuma vietā A/. Pārvalde vērš uzmanību, ka laikā posmā, kad pieteicējs vēlējās saņemt higiēnista pakalpojumus par personīgajiem līdzekļiem, visā pasaulē notika Covid-19 infekcijas izplatība, kad ne tikai pieteicējam, bet arī citām personām, kuras atrodas arī brīvībā, tika ierobežota iespēja saņemt nepieciešamos medicīniskos pakalpojumus. Pieteicēja ierobežojums ir attaisnojams ar drošības apsvērumiem Covid-19 infekcijas izplatības rezultātā.

[7.6] Pārvaldes mērķis, nodrošinot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, bija nodrošināt pieteicēja veselībai nepieciešamos pasākumus, nepieciešamības gadījumā arī nodrošināt vajadzīgos pasākumus privātpersonas veselības stāvokļa uzlabošanai, vienlaikus paturot prātā drošības apstākļus brīvības atņemšanas iestādēs. Nav konstatējams ļauns nolūks jeb tīšs nodoms, bet tikai veiktas konkrētās darbības ar nolūku aizsargāt gan pieteicēju, gan visas sabiedrības intereses un tiesības kopumā. Cietuma amatpersonas klātbūtne izmeklējuma laikā var tikt attaisnota, ja ir konstatējami apstākļi, kas pamato šādu nepieciešamību. Pārvaldes ieskatā jāpatur prātā arī faktiskie apstākļi, kādos tika veikti ieslodzītā medicīniskie izmeklējumi un vai pastāvēja alternatīva tos veikt citādi. Konkrētajā lietā drošības risku radīja fakts, ka pieteicējam bija piespriests smags sods par vairākiem noziedzīgiem nodarījumiem.

[7.7] Ar spriedumu konstatēti pārvaldes pieļautie procesuālie pārkāpumi, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un pieteicēja personiskā konta pārskatu par laika periodu no 2022.gada 21.marta līdz 2022.gada 21.jūnijam. Pārvalde piekrīt sprieduma 11.4.apakšpunktā un 11.5.apakšpunktā konstatētajam, ka pārvaldes rīcība neveido būtisku procesuālu pārkāpumu. Līdz ar to pārvalde nevar piekrist spriedumā konstatētajai procesuālā pārkāpuma esībai, tādēļ spriedums šajā daļā ir nepamatots un atceļams.

[7.8] Spriedumā pareizi un korekti atzīts, ka situācijā, kad tika atteikts iepazīstināt pieteicēju ar lietas materiāliem, neizvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu daļā par veselības aprūpes nenodrošināšanu atbilstoši pieteicēja norādītajam, ir konstatēts procesuāls pārkāpums, tomēr tas nav vērtējams kā būtisks pārkāpums, jo attiecīgā pārvaldes bezdarbība nav radījusi pieteicējam negatīvas sekas.

[7.9] Pārvalde nepiekrīt sprieduma secinājumam, ar kuru tika konstatēts procesuāls pārkāpums, atsakoties iepazīstināt pieteicēju ar lietas materiāliem, neizvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu daļā par veselības aprūpes nodrošināšanu atbilstoši pieteicēja norādītajām sūdzībām. Līdz ar to pārvalde uzskata, ka šajā daļā spriedums ir nepamatots un atceļams.

[7.10] Pārvalde neuzskata, ka konkrētajā gadījumā/ieslodzījuma vieta/ administrācijas rīcība ir bijusi prettiesiska, tādēļ nav pamata uzdot pārvaldei atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu 300 *euro* un mantiskos zaudējumus 2 *euro*, kā

arī pārvalde nepiekrīt valsts nodevas iemaksāšanai norādītajā apmērā valsts budžetā.

[8] Pieteicējs paskaidrojumā par pārvaldes apelācijas sūdzību to neatzina un norādīja turpmāk minētos argumentus.

[8.1] Apelācijas sūdzība ir vispārīga, nekonkrēta un nav pamatota. No sūdzības nav saprotams, konkrēti kādi lietas faktiskie un kādi lietas tiesiskie apstākļi izvērtēti kļūdaini.

[8.2] Pieteicējs visnotaļ atbalsta atbildētājas preventīvos pasākumus drošības nodrošināšanai cietumā, tomēr uzskata, ka šādas darbības jāveic likumdevēja reglamentētā kārtībā.

[8.3] /ieslodzījuma vietas A/ Medicīnas daļas telpās ieslodzīto medicīniskās apskates notiek bez uzraugu klātbūtnes. No norādīta izriet, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija izturējās pret pieteicēju atšķirīgi, nekā tā tādos pašos faktiskajos un tiesiskajos apstākļos strīdus laikposmā izturējās pret ieslodzītajiem /ieslodzījuma vietā A/, organizējot ieslodzīto pieņemšanu pie ārsta.

[8.4] Pārvalde ir izdarījusi pret pieteicēju ilgstošā laikposmā smagāku būtisku cilvēktiesību aizskārumu, nekā to ir konstatējusi un ar spriedumu atzinusi pirmās instances tiesa, kas ir pamats noteikt lielāka apmēra nemantiskā kaitējuma kompensāciju.

[8.5] Apelācijas sūdzībā pārvalde atzīst, ka nav nodrošinājusi pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu, bet uzskata spriedumu par nepamatotu tā apsvēruma dēļ, ka tai ir attaisnojošs iemesls nepildīt pienākumu un solījumu. Pieteicējs vērš uzmanību, ka, arī nepastāvot Covid-19 infekcijas izplatības ierobežojumiem, pārvalde līdz pat 2022.gada 19.oktobrim neveica nekādas darbības prettiesiskās rīcības novēršanai.

[9] Ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu pieteicēja 2021.gada 23.decembra pieteikums daļēji tika apmierināts. Tiesa atzina par prettiesisku /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību, laika posmā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, un uzlika par pienākumu pārvaldei viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu 500 *euro* un mantiskos zaudējumus 2,22 *euro*. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[9.1] Tiesa precizēja pieteicēja prasījumu atbilstoši pieteicēja tiesas sēdē lūgtajam – konstatēt pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma izdošanas procesā pārvaldes pieļautu procesuālu pārkāpumu, kā arī papildus atlīdzināt vēl 1,89 *euro*, kas ir izdevumi par lietas ietvaros izlietoto papīru.

[9.2] Vērtējot, vai ir konstatējama /ieslodzījuma vietas/ administrācijas prettiesiska rīcība, tiesa konstatēja, ka strīdus laikposmā pieteicējs pieņemšanā pie ārstniecības personām cietuma Medicīnas daļā bijis 64 reizes, neskaitot reizes, kad apmeklējis Medicīnas daļu, lai, piemēram, saņemtu zāles vai tiktu informēts par pierakstu pie kāda speciālista, jo jāvērtē ir tieši tas, vai ir pārkāptas pieteicēja kā pacienta tiesības uz konfidencialitāti ārstniecības procesa laikā, kad, iespējams, pārrunāti ar pieteicēja veselības stāvokli saistīti sensitīvi jautājumi.

[9.3] Atsaucoties uz Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumā minētajiem normatīvajiem aktiem un tiesu praksi, Eiropas Padomes Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai norādīto, tiesa līdzīgi secināja, ka atsevišķos gadījumos, kad varētu būt paredzams ārstniecības personu apdraudējums no ieslodzītā puses, būtu pieļaujama situācija, ka uzraugs pieņemšanas laikā atrodas tuvumā, lai nepieciešamības gadījumā reaģētu, tomēr tāda situācija būtu pieļaujama tikai izņēmuma gadījumā, to arī attiecīgi pamatojot.

[9.4] Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda un nav jāpierāda fakts, ka pieņemšana /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļā notiek pie atvērtām ārsta kabineta durvīm, uzraugam atrodoties pie atvērtām durvīm vai atsevišķos gadījumos pat ārsta kabinetā. Pārvalde un cietuma administrācija to nenoliedz, to pamatojot ar nepieciešamību nodrošināt drošību. Arī cietuma darbinieki savos ziņojumos nenoliedz, ka pieņemšanas laikā durvis paliek atvērtas. Tādējādi tiesai nerodas nekādas šaubas par to, ka ieslodzīto pieņemšana cietuma Medicīnas daļā ierasti notiek pie atvērtām kabineta durvīm. Tomēr šāda situācija bez individuāla izvērtējuma nav pieļaujama. Attiecībā uz pieteicēju lietā nav informācijas par to, ka pieteicēja uzvedība ārsta kabinetā kādreiz faktiski būtu bijusi tāda, kas liecinātu par nepieciešamību nodrošināt papildu uzraudzību un tādējādi arī drošību. Arī jau iepriekš minētajā administratīvajā lietā Nr.A420134522 iegūtās liecības apliecināja, ka pieteicējs ārstniecības personu drošību nav apdraudējis.

[9.5] Papildus tiesa uzskatīja par nepieciešamu noskaidrot, kādā veidā tiek organizēta un nodrošināta ieslodzīto, kas izcieš sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, pieņemšana pie ārstniecības personām /ieslodzījuma vietā B/, /ieslodzījuma vietā A/, /ieslodzījuma vietā C/ un /ieslodzījuma vietā D/, līdz ar to tiesa lūdza minēto cietumu administrācijas sniegt tiesai informāciju. Izvērtējot atbildēs sniegto informāciju, tiesa konstatēja, ka nevienā no minētajām ieslodzījuma vietām ieslodzītie pieņemšanas laikā pie ārstniecības personām netiek uzraudzīti, ja vien to neprasa īpaši apstākļi, lai nodrošinātu drošību. Iegūtā informācija liecina, ka katrs gadījums, pretēji cietumā esošajai kārtībai, tiek izvērtēts individuāli, kas atbilst gan normatīvajam regulējumam, gan cilvēktiesību principiem.

[9.6] Izvērtējusi visu spriedumā minēto savstarpējā kopsakarā, tiesa cietuma administrācijas rīcību, pieņemot pieteicēju pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzina par prettiesisku, jo tiesa nekonstatēja īpašus apstākļus un pamatu pieteicēju /ieslodzījuma vietā/ Medicīnas daļas apmeklēšanas laikā īpaši uzraudzīt. Vienlaikus pieteicējs nav norādījis nevienu konkrētu gadījumu, kad uzraugs kopā ar pieteicēju pieņemšanas laikā atradies ārstniecības personas kabinetā.

[9.7] Izvērtējot pieteicēja lūgumu konstatēt, ka pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma izdošanas procesā pieļauts procesuāls pārkāpums, neiegūstot visu informāciju no /ieslodzījuma vietas/ Ambulatoro pacientu reģistrācijas žurnāla par laikiem, kad pieteicējs apmeklējis cietuma Medicīnas daļu, tiesa atsaucās uz Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmo daļu un norādīja, ka apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas gaitā tieši iestādei ir jāizvērtē, vai tās rīcībā ir

administratīvā akta izdošanai nepieciešamā informācija, kā arī iestādei ir pienākums nepieciešamības gadījumā šo informāciju iegūt. Tiesa nekonstatēja, ka pārvalde būtu pieļāvusi pieteicēja norādīto procesuālo pārkāpumu.

[9.8] Izvērtējot to, vai pastāv pamats uzlikt par pienākumu pārvaldei atlīdzināt pieteicējam nemantisko kaitējumu un mantiskos zaudējumus, tiesa atsaucās uz Administratīvā procesa likuma 92.pantā noteikto.

[9.8.1] Vērtējot prasījumu atlīdzināt nemantisko kaitējumu, tiesa ņēma vērā, ka strīdus periodā pieteicējs /ieslodzījuma vietas/Medicīnas daļā pie ārstniecības personām pieņemts pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, nevis tieši uzraugu klātbūtnē, jo pieteicējs nav norādījis nevienu konkrētu gadījumu, kad uzraugs kopā ar pieteicēju pieņemšanas laikā atradies ārstniecības personas kabinetā.

[9.8.2] Tāpat tiesa ņēma vērā, ka šāda rīcība bijusi arī iepriekš, un ņēma vērā pieteicēja norādīto, ka iepriekš noteiktās atvainošanās nav atturējušas cietuma administrāciju no prettiesiskās rīcības turpināšanas.

[9.8.3] Tiesa neatrada praksē līdzīgu gadījumu, kur spriedums stājies spēkā un par pieņemšanu pie cietuma ārsta, kas nav notikusi konfidenciāli, ieslodzītajam būtu piešķirta atlīdzība naudas izteiksmē, lai tiesa varētu šo tiesas noteikto atlīdzinājuma apmēru salīdzināt ar līdzīgos apstākļos piešķirtu atlīdzinājumu. Taču tiesa kā salīdzināmus apstākļus uzskatīja situāciju, kurā ieslodzītie tika pakļauti videonovērošanai dzīvojamā kamerā, jo arī šādā gadījumā ir konstatējams pārmērīgs privātās dzīves aizskārums, kas nav nepieciešams tikai tāpēc, ka persona atrodas ieslodzījuma vietā. Trīs salīdzināmajās lietās tika piespriests nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums 400 *euro* un 300 *euro* (divreiz) apmērā.

[9.8.4] Tiesa ņēma vērā, ka pieteicēja privātās dzīves aizskārums izpaudās tikai tajās reizēs, kad pieteicējs apmeklēja /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļu, turklāt ne katru reizi apspriestie jautājumi bijuši delikāti. Tāpat, lai arī pieteicējs ilgstoši ir sūdzējies par šo kārtību, pieteicējs ir turpinājis apmeklēt Medicīnas daļu, kas liecina, ka atvērtās durvis nav bijis iemesls, kāpēc pieteicējs nav varējis saņemt medicīnisko palīdzību. Tāpat tiesa neapšaubīja, ka uzraugus patiešām neinteresē klausīties, kādas veselības problēmas tiek apspriestas, jo uzraugi konkrētajās situācijās pilda amata pienākumus. Lietā nav pierādīts, ka kāds no uzraugiem ir bijis klāt kādā īpaši delikātā brīdī, piemēram, kad pieteicējs ir izģērbies.

[9.8.5] Nosakot atlīdzinājumu, tiesa ņēma vērā arī to, ka šāda rīcība no cietuma administrācijas puses nav vērsta tikai pret pieteicēju, bet tā ir cietumā ierasta prakse. Tāpat tiesa neapšaubīja, ka var būt situācijas, kad, lai novērstu potenciālu ārstniecības personas apdraudējumu, uzrauga tuvums ir nepieciešams, bet tādas situācijas ir individuāli izvērtējamas, kas pieteicēja gadījumā nav darīts.

[9.8.6] Tā kā pieteicējam jau iepriekš par šādu prettiesisku rīcību kā atlīdzinājums ir noteiktas atvainošanās, kā arī piešķirti 300 *euro* (spriedums nav stājies spēkā), bet prettiesiskā rīcība tomēr ir turpināta, tiesa atzina, ka pienācīgs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums ir 500 *euro*, uzskatot par nepieciešamu piemērot atlīdzinājumu naudas izteiksmē arī tādēļ, lai atkārtoti aicinātu pārvaldi pārskatīt cietumā ierasto praksi.

[9.8.7] Pieteicējs ir sūdzējies gan pārvaldei un citām iestādēm, gan vērsies tiesā, līdz ar to /ieslodzījuma vietas/ administrācijai un pārvaldei pieteicēja attieksme ir zināma.

[9.9] Izvērtējot pieteicēja lūgumu atlīdzināt mantiskos zaudējumus, ko veido pasta izdevumi 2,22 *euro* par apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu un izdevumi par kancelejas piederumiem 2,02 *euro* (lietā patērētās A4 papīra lapas 1,91 *euro* un pildspalvas SCOUT tinte 0,11 *euro* (1/4 no pildspalvas vērtības)), tiesa atsaucās uz Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmajā punktā, 7.panta trešajā un ceturtajā daļā, 11.panta pirmajā daļā noteikto. Tiesa atzina, ka uz lietā esošās aploksnes kopijas redzamā pastmarku vērtība apliecina pasta izdevumus 2,22 *euro*, kas pieteicējam ir atlīdzināmi, kā arī pieteicējs ir iesniedzis čeku, kas apliecina, ka pieteicējs 2021.gada 2.decembrī ir iegādājies 100 papīra lapas un 2021.gada 20.oktobrī iegādājies divas pildspalvas. Attiecībā uz kancelejas piederumiem tiesa norādīja, ka tie nav atlīdzināmi. Tiesas ieskatā patērētā pildspalva un papīrs ir pielīdzināms laikam un pūlēm, kas veltītas lietas risināšanai, un nav uzskatāms par mantisko zaudējumu.

[10] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, tajā norādot turpmāk minētos iebildumus.

[10.1] Tiesa kļūdaini jeb nekorekti izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, kā rezultātā nonākusi pie nepareiza secinājuma sprieduma apmierinātajā daļā.

[10.2] Konkrētajā gadījumā /ieslodzījuma vietas/ amatpersonas no savas puses nekādā gadījumā nav mēģinājušas pārkāpt pieteicēja tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, bet ievērot pieteicēja un citu personu drošības apsvērumus, nepieciešamajā apjomā nodrošinot drošības apstākļus cietuma teritorijā. Cietuma amatpersonu rīcība tika vērsta uz sabiedrības un katra konkrētā indivīda tiesību un interešu aizstāvību nolūkā ievērot un nodrošināt sabiedrības kārtību, nepieļaujot iespējamā noziedzīgā nodarījuma vai pārkāpuma izdarīšanu.

[10.3] Amatpersonu rīcībā nav konstatējams ļauns nolūks jeb tīšs nodoms, jo tika veiktas konkrētās darbības ar nolūku aizsargāt gan pieteicēja, gan visas sabiedrības tiesības un intereses kopumā. Tādējādi prezumējams, ka amatpersonas rīkojās savas kompetences ietvaros.

[10.4] Cietuma amatpersonu klātbūtne izmeklējuma laikā var tikt attaisnota, ja ir konstatējami tādi apstākļi, kas pamato šādu nepieciešamību. Konkrētajā gadījumā ir jāpatur prātā arī faktiskie apstākļi, kādos tika veikti ieslodzītā medicīniskie izmeklējumi, un tas, vai pastāvēja alternatīva tos veikt citādi.

[10.5] Personai nav tiesību uz atlīdzinājumu par nebūtisku (maznozīmīgu) tiesību aizskārumu. Izskatāmās administratīvās lietas ietvaros ir nodibināts, ka pret pieteicēju nav nodarīts būtisks kaitējums.

[11] Pieteicējs paskaidrojumā par pārvaldes apelācijas sūdzību to neatzina un lūdza noraidīt, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

Pārvalde vairākkārt ir atzinusi /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību pret pieteicēju par konfidencialitātes

pieņemšanās pie ārstniecības personām nenodrošināšanu par prettiesisku, bet /ieslodzījuma vieta/ tīši turpina rīkoties prettiesiski. Ar pierādījumiem lietā ir pierādīts, ka šādas prettiesiskas darbības tiek veiktas tikai /ieslodzījuma vietā/ .

[12] Par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, norādot turpmāk norādītos apsvērumus.

[12.1] Sprieduma ievaddaļa un rezolutīvā daļa ir pretrunīgas, proti, sprieduma ievaddaļā tiesa norādījusi, ka izskata administratīvo lietu par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcības, laika posmā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim, pieņemot pieteicēju pie ārstniecības personām, klātesot /ieslodzījuma vietas/ amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzīšanu par prettiesisku, savukārt sprieduma rezolutīvajā daļā norādīts citāds pieteikums – tiesa apmierina pieteikumu un atzīst par prettiesisku /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību, laika posmā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta.

[12.2] Tiesa, izskatot lietu, nav savākusi pēc savas iniciatīvas un nav veikusi citus pasākumus pierādījumu no /ieslodzījuma vietas/ nodrošināšanai, lai prasījuma robežas nodrošinātu patiesos lietas apstākļus par reižu skaitu, cik un kuru amatpersonu pavadībā strīdus periodā pieteicējs apmeklēja /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļu, kas noveda pie nepareiza sprieduma ar neproporcionālu atlīdzinājumu. Tiesa nav vērtējusi vismaz 36 gadījumus, kad strīdus posmā pieteicējs apmeklēja /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļu.

[12.3] Tiesa nav vērtējusi pieteicēja tiesību aizskāruma publiskumu, proti, ka pieteicēja veselības dati tika izpausti vairāk nekā 19 amatpersonām.

[12.4] Tiesa ir ignorējusi vairākus pieteicēja lūgumus nodrošināt pierādījumus un izprasīt informāciju par /ieslodzījuma vietas/ amatpersonām, kuras nodrošināja pieteicēja konvojēšanu pie ārstniecības personām. Šādu apstākļu noskaidrošanai ir būtiska nozīme, nosakot nemantiskā kaitējuma kompensāciju, jo tie norāda gan uz konfidenciālas informācijas izpaušanas publiskumu, gan aizskāruma smagumu, gan valsts amatpersonu loku, kuras ignorēja likumu

[12.5] Tiesa nav reaģējusi uz to, ka pieteicējs atbilstoši Administratīvā procesa likuma 235. un 236.pantam ir apstrīdējis amatpersonu /pers. I/ un /pers.U/ ziņojumus, kas dod pamatu secinājumam, ka tiesa īstenoja amatpersonu izdarītā nodarījuma iepriekš neapsolītu slēpšanu.

[12.6] Tiesa nav konstatējusi pārvaldes administratīvā akta izdošanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu.

[12.7] Pieteicēja patērētā pildspalva un papīrs nav pielīdzināmi laikam un pūlēm, bet ir mantiskie zaudējumi.

[12.8] Tiesa nav vērtējusi faktisko rīcību, kas notika divu gadu laikā, t.i., no 2021.gada oktobra, pieteicējam apmeklējot /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļu.

[13] Pārvalde paskaidrojumā par pieteicēja apelācijas sūdzību to neatzina un norādīja turpmāk minēto.

[13.1] Vērā ir jāņem arī liecinieku liecības iepriekš skatītajās administratīvajās lietās par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcības atzīšanu par prettiesisku, pieņemot pie ārstniecības personām, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm. Ir konstatēti gadījumi, kad pastāvēja reāli draudi no notiesāto personu puses Medicīnas daļas personāla veselībai un dzīvībai.

[13.2] /Ieslodzījuma vietas/ amatpersonām no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, nebija un nevarēja būt savu interešu, pildot pienākumus norādītajā laikā.

[14] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 28.augusta lēmumu apvienotas vienā tiesvedībā administratīvās lietas Nr.A420134522 un Nr.A420298822, nosakot apvienotajām lietām Nr.A420134522.

Motīvu daļa

[15] Izvērtējusi lietā esošos pierādījumus un procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pārvaldes apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu ir pamatota daļā, pārvaldes apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu ir nepamatota, pieteicēja apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu ir pamatota daļā un pieteicēja pieteikums ir apmierināms daļā.

[16] Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās.

Pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzības par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu un 2023.gada 3.maija spriedumu daļā, ar kuru pieteicēja pieteikumi tika noraidīti, bet ar Administratīvās apgabaltiesas tiesneses 2023.gada 3.aprīļa lēmumu pieteicēja apelācijas sūdzība par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu tika uzskatīta par neiesniegtu.

Savukārt pārvalde iesniedza apelācijas sūdzības par minētajiem spriedumiem daļā, ar kuru pieteicēja pieteikumi tika apmierināti.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa izskata lietu daļā par pieteicēja prasījumiem, kuri tika apmierināti ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu, un pieteicēja prasījumus, kuri tika izspriesti ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu.

Līdz ar to apgabaltiesa konstatē, ka lietā izskatāmi šādi prasījumi:

1) par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku:

a) savlaicīgi neveicot pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu;

b) nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par personiskajiem līdzekļiem;

c) laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm;

2) par pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmuma izdošanas un pārsūdzēšanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu konstatēšanu;

3) par pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma izdošanas procesā pieļautu procesuālu pārkāpumu konstatēšanu;

4) par atlīdzinājumu:

a) par nemantiskā kaitējuma 300 *euro* un mantisko zaudējumu 2 *euro* atlīdzināšanu saistībā ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu;

b) par nemantiskā kaitējuma 11 300 *euro* un mantisko zaudējumu 4,24 *euro* atlīdzināšanu saistībā ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu.

I

Prasījumi par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku

Par pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu

[17] Apgabaltiesa konstatē, ka prasījums par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, savlaicīgi neveicot pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu, atzīšanu par prettiesisku iekļaujas to pieteicēja prasījumu kopumā, kuri ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu daļā tika apmierināti.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pārbaudot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus attiecībā uz pieteicēja naudas līdzekļu pārskaitīšanu, nonākusi pie pareiziem secinājumiem, kas ir pilnīgi un pietiekami. Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai šajā daļā (*pirmās instances tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 8.punkts*) un atkārtoti to nenorāda.

Pārvalde apelācijas sūdzībā norādīja, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācijai nebija iespējas nodrošināt iestādes darbības nepārtrauktību darbinieku trūkuma dēļ.

Apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde nenoliedz faktu, ka pārskaitījums veikts vienu darba dienu pēc Iekšējos noteikumos noteiktā termiņa. Apgabaltiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinājumam, ka arī darbinieka prombūtnē ir jānodrošina iestādes darbības nepārtrauktība un atbilstība normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai. Ja iestāde konstatē, ka tai nav iespējas nodrošināt noteiktu darbību konkrētā termiņā, tai ir tiesības iekšējā normatīvajā aktā, ievērojot iestādes darbinieku kapacitāti, noteikt citu saprātīgu darbības izpildes termiņu.

Par zobu higiēnista apmeklējumu

[18] Apgabaltiesa konstatē, ka prasījums par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista apmeklējumu par personiskajiem līdzekļiem, atzīšanu par prettiesisku iekļaujas to pieteicēja prasījumu kopumā, kuri ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu daļā tika apmierināti.

[19] Atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 2.jūnija noteikumu Nr.276 "Apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpes īstenošanas kārtība" 32.punktā noteiktajam, ja ieslodzītais vēlas ieslodzījuma vietā saņemt šo noteikumu 4.punktā neminētu stomatoloģisko palīdzību par personīgajiem finanšu līdzekļiem, viņš iesniedz iesniegumu ieslodzījuma vietas priekšniekam, kurš organizē šādas palīdzības sniegšanu.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējam ir tiesības vērsties pie attiecīgās cietuma administrācijas un lūgt nodrošināt arī zobu higiēnista pakalpojumu par personīgajiem finanšu līdzekļiem (skat. *pārvaldes apelācijas sūdzības 5.1.punktu*).

2021.gada 30.augustā cietumā tika reģistrēts pieteicēja iesniegums (*lietas 1.sējuma 140.lapa*) ar lūgumu nodrošināt pieteicējam iespēju saņemt zobu higiēnista pakalpojumus tādos pašos apstākļos kā /ieslodzījuma vietā A/. Ar 2021.gada 2.septembra iesniegumu (*lietas 2.sējuma 76.lapa*) pieteicējs vērsās pārvaldē, lūdzot neatliekami veikt pasākumus, lai nodrošinātu iespēju viņam saņemt zobu higiēnista pakalpojumus tādos pašos apstākļos kā /ieslodzījuma vietā A/.

Pieteicējs 2021.gada 30.augustā aizpildīja pieteikumu zobu higiēnista pakalpojuma saņemšanai cietumā (*lietas 1.sējuma 103.lapa*), bet pieteicējs 2021.gada 31.augustā atteicās no mutes dobuma apskates (ieraksts pieteicēja medicīniski ambulatorajā kartē, *lietas 1.sējuma 103.lapas otra puse*), jo cietuma ārstei nav tiesību veikt šādu apskati, un pieteicējs piekrita apmeklēt zobu higiēnistu par pieteicēja personiskajiem līdzekļiem.

Pārvalde 2021.gada 13.septembrī pieteicējam sniedza atbildi (*lietas 2.sējuma 78.lapa*), kurā norādīja, ka /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļa 2021.gada 9.septembrī izsūtīja 20 stomatoloģijas klīnikām vēstuli ar lūgumu sniegt stomatoloģijas pakalpojumus ieslodzījumā esošajām personām, bet tikai viena stomatoloģijas klīnika piekrita sniegt pakalpojumus. Tuvākajā laikā pieteicējs tiks pierakstīts konsultācijai zobu higiēnas veikšanai.

Cietuma priekšnieks sniedza pieteicējam atbildi 2021.gada 29.septembrī (*lietas 1.sējuma 141.lapa*), informējot, ka cietuma administrācija nevar pieteicējam nodrošināt zobu higiēnista pakalpojumu tādos pašos apstākļos kā /ieslodzījuma vietā A/, jo cietuma administrācijai nav zināms, kādos apstākļos pakalpojums tiek nodrošināts /pilsētā A/. Zobu higiēnista pakalpojums ir maksas pakalpojums, ko ieslodzītais apmaksā par saviem līdzekļiem, līdz ar to pieteicējam ir jāraksta iesniegums cietuma priekšniekam par finanšu līdzekļu rezervēšanu zobu higiēnista pakalpojuma apmaksai, pēc kā jāraksta iesniegums ar lūgumu nodrošināt zobu higiēnista pakalpojumu par saviem līdzekļiem. Cietuma administrācija rindas kārtībā nodrošinās pieteicējam iespēju izmantot zobu higiēnista pakalpojumu ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas.

No pieteicēja paskaidrojumiem (*lietas 2.sējuma 87.lapa*) konstatējams, ka cietuma ārste ierosināja aizpildīt iesniegumu par 80 *euro* rezervēšanu zobu higiēnista pakalpojumu saņemšanai, uz ko pieteicējs norādīja, ka /pilsētā A/viņš apmeklēja zobu higiēnistu par 40 *euro*. 2021.gada 7.septembrī pieteicējs vērsās pie cietuma ārstes, lai noskaidrotu, uz kuru datumu ir pierakstīts un kādas ir pakalpojuma precīzās izmaksas.

Cietuma administrācija 2022.gada 3.oktobra vēstulē pārvaldei (*lietas 3.sējuma 45.lapa*) norādīja, ka pieteicējs

2021.gada 6.jūlijā tika izvests uz Latvijas cietumu slimnīcu stomatologa pakalpojuma saņemšanai un speciālista slēdzienā nebija norādīts, ka pieteicējam nepieciešams nodrošināt zobu higiēnista pakalpojumus. Vienlaikus vēstulē norādīts, ka /pilsētā/neviens zobu higiēnas speciālists šādu pakalpojumu ieslodzītajiem nenodrošina. Lai novērstu gadījumus, kad pārvalde savā atbildē ieslodzītajam apsola izpildīt kādu pakalpojumu, būtu nepieciešams par to informēt atsevišķi arī cietuma administrāciju.

No minētā apgabaltiesa secina, ka pieteicējs atteicās saņemt mutes dobuma stāvokļa novērtējumu /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļā, ka pieteicējs lūdza nodrošināt zobu higiēnista pakalpojuma nodrošināšanu ārpus cietuma un ka pārvalde un cietuma administrācija vispārīgi apstiprināja, ka pieteicējam ir tiesības šo pakalpojumu saņemt rindas kārtībā.

Vienlaikus /ieslodzījuma vietas/ administrācija atzina, ka faktiski tai ir liegtas iespējas nodrošināt pieteicējam zobu higiēnista pakalpojumu, jo /pilsētā/neviens zobu higiēnas speciālists šādu pakalpojumu ieslodzītajiem nenodrošina.

[20] Pirmās instances tiesa secināja, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācijai pašai pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas bija pienākums meklēt iespēju pieteicējam pakalpojumu nodrošināt ne tikai /pilsētā/, bet arī citā Latvijas pilsētā. Apgabaltiesa uzskata, ka minētais tiesas secinājums konkrētajos lietas apstākļos nav pamatots.

Pārvalde apelācijas sūdzībā norādīja, ka konkrētajā laika posmā ne tikai Latvijas Republikas teritorijā, bet visā pasaulē notika Covid-19 infekcijas izplatība, kad ne tikai pieteicējam, kurš ir ieslodzītā persona, bet arī citām personām, ne tikai ieslodzītajām, tika ierobežota iespēja saņemt nepieciešamos ārstniecības pakalpojumus. Minētais ierobežojums tika saistīts ar drošības apsvērumiem veselības aprūpes jomā/medicīnas jomā un tas aizskāra jebkura indivīda tiesības un sabiedrības intereses kopumā, salīdzinot ar konkrētā indivīda interesēm. Tādējādi pieteicēja tiesību ierobežojums ir attaisnojams ar drošības apsvērumiem Covid-19 infekcijas izplatības rezultātā.

Apgabaltiesa uzskata, ka Covid-19 infekcijas izplatības laikā bija noteikti personu pārvietošanās ierobežojumi un, lai gan zobārstniecības, konkrēti zobu higiēnista, pakalpojumu sniegšana netika pilnīgi ierobežota, tomēr vispārējie personu kontaktēšanās ierobežojumi attiecās arī uz šo sfēru. Attiecīgi valstī samazinājās tādu pakalpojumu sniegšanas apjoms, kuri netika atzīti par cilvēka dzīvību un veselību ietekmējošiem. Tāpēc ir likumsakarīgi, ka /pilsētā/konkrētajā laikā neviens zobu higiēnas speciālists neuzņēmās papildu slodzi – sniegt pakalpojumus ieslodzītajiem.

Savukārt ieslodzītās personas pārvietošanai Covid-19 infekcijas izplatības laikā uz citu ārstniecības iestādi, uz citu apdzīvotu vietu, vajadzētu būt būtiskam pamatojumam, jo šāda pārvietošana ir saistīta gan ar infekcijas izplatīšanos, gan ar personas saslimšanas riska palielināšanos, neatkarīgi no tā, ka persona bija vakcinēta.

[21] Apgabaltiesa uzskata, ka, lai gan zobu higiēnista pakalpojumi ir nozīmīgi mutes dobuma veselības nodrošināšanai, tomēr tie netiek atzīti par tādiem, kuru nesniegšana arī ilgākā laikposmā būtiski ietekmētu cilvēka veselību, jo lielā mērā mutes dobuma veselību ietekmē ikdienas higiēnas pasākumi. Arī Ministru kabineta 2015.gada 2.jūnija noteikumi Nr.276 "Apcietināto un notiesāto personu veselības aprūpes īstenošanas kārtība" tos neiekļauj neatliekamās stomatoloģiskās palīdzības pakalpojumu skaitā.

Apgabaltiesa ņem vērā, ka pieteicējs 2021.gada 6.jūlijā tika izvests uz /slimnīcu/ stomatologa pakalpojuma saņemšanai un speciālista slēdzienā nebija norādīts, ka pieteicējam nepieciešams nodrošināt zobu higiēnista pakalpojumus, bet ārsts norādīja uz to, ka pieteicējam ir jātīra zobi ar zobu pastu "Sensitiv".

No minētā apgabaltiesa secina, ka 2021.gada vasarā pieteicēja mutes dobums nebija tādā stāvoklī, ka viņam tuvākajā laikā bija nepieciešama zobu higiēnista pakalpojumu saņemšana. Vispārīgi tiek ieteikts zobu higiēnista apmeklējums divas reizes gadā, atsevišķām personām – biežāk, bet ir vispārzināms, ka, neesot konkrētām indikācijām, zobu higiēnista pakalpojumus persona var saņemt arī ievērojami retāk, neradot draudus mutes dobuma un visa organisma veselībai. Turklāt pieteicējam bija iespēja saņemt arī cietuma ārstes konsultāciju. Lai gan zobārstniecība nebija cietuma ārstes specialitāte, viņa varēja sniegt pieteicējam noderīgus padomus mutes dobuma higiēnā, bet pieteicējs no tiem atteicās.

Attiecībā uz pieteicēja norādīto par zobu jutīgumu ir vispārzināms, ka šādā gadījumā pieteicējam bija jāizmanto speciālista ieteikums tīrīt zobus ar zobu pastu "Sensitiv". Apgabaltiesa nekonstatē pieteicēja sūdzību par zobu jutīgumu saistību ar to, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija konkrētajā laikā nenodrošināja higiēnista apmeklējumu.

[22] Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicēja vēlme saņemt zobu higiēnista pakalpojumus tādos pašos apstākļos, kādos viņš saņēma /ieslodzījuma vietā A/ – /pilsētā A/pieteicējs apmeklēja zobu higiēnistu par 40 *euro* –, nav pamatota, jo higiēnista pakalpojumu cenu nosaka pakalpojuma sniedzējs un cietuma administrācija šo cenu nevar ietekmēt. Līdz ar to /ieslodzījuma vietas/ administrācija nevarēja objektīvi nodrošināt pieteicēja izvirzītās prasības izpildi saņemt zobu higiēnista pakalpojumus tādos pašos apstākļos, kādos viņš saņēma /ieslodzījuma vietā A/, arī vēlākā laikposmā.

[23] Attiecībā uz to, ka pieteicējs ar pārvaldes 2021.gada 13.septembra vēstuli tika maldināts, ka viena stomatoloģijas klīnika piekrita sniegt pakalpojumus un tuvākajā laikā pieteicējs tiks pierakstīts konsultācijai zobu higiēnas veikšanai, apgabaltiesa norāda, ka /ieslodzījuma vietas/ priekšnieka 2021.gada 29.septembra vēstulē norādīts, ka pieteicējam iespēju izmantot zobu higiēnista pakalpojumu ārstniecības iestādē ārpus ieslodzījuma vietas nodrošinās rindas kārtībā. Līdz ar to pieteicējam bez papildu informācijas par konkrētās vizītes pie zobu higiēnista laiku un vietu nevarēja rasties paļāvība uz konkrētu iestādes apsolījumu nodrošināt higiēnista apmeklējumu.

[24] Apkopojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs lūdza nodrošināt higiēnista pakalpojumus laikā, kad Covid-19 infekcijas izplatības dēļ valstī bija noteikti personu pulcēšanās, pakalpojumu sniegšanas un personu pārvietošanās ierobežojumi. /Ieslodzījuma vietas/ administrācijai objektīvi nebija iespējas nodrošināt higiēnista pakalpojumus administratīvajā teritorijā, kurā atrodas cietums, jo tie netika piedāvāti. /slimnīcā/ tika nodrošināta neatliekamās stomatoloģiskās palīdzības sniegšana un būtiskāko zobārstniecības pakalpojumu sniegšana. Iespējams, ka tajā varētu tikt sniegti arī higiēnista pakalpojumi, tomēr ir jāņem vērā apgabaltiesas secinājums par to, ka ieslodzītās personas pārvietošanai

Covid-19 infekcijas izplatības laikā uz citu ārstniecības iestādi, uz citu apdzīvotu vietu, vajadzētu būt būtiskam pamatojumam.

Tā kā apgabaltiesa secināja, ka zobu higiēnista pakalpojumu nesaņemšana pieteicējam nevarēja radīt tūlītējus vai nenovēršamus draudus pieteicēja mutes dobuma vai viņa paša veselībai, ņemot vērā riskus, kas bija saistīti ar ieslodzītās personas pārvietošanu uz citu apdzīvotu vietu, apgabaltiesa atzīst, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista pakalpojumu saņemšanu, ir rīkojusies tiesiski.

[25] Tā kā apgabaltiesa nekonstatēja prettiesisku cietuma administrācijas faktisko rīcību, nenodrošinot pieteicējam zobu higiēnista pakalpojumu saņemšanu, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 92.pantu, ir noraidāms pieteicēja prasījums par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar šo faktisko rīcību.

Par pieņemšanu pie ārsta

[26] Apgabaltiesa konstatē, ka prasījums par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 7.oktobrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzīšanu par prettiesisku iekļaujas to pieteicēja prasījumu kopumā, kuri ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu tika apmierināti.

Prasījums par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, laika posmā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzīšanu par prettiesisku iekļaujas to pieteicēja prasījumu kopumā, kuri ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu tika apmierināts.

Tāpēc apgabaltiesa pārbauda /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, tiesiskumu.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pārbaudot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus attiecībā uz pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, nonākusi pie pareiziem secinājumiem, kas ir pilnīgi un pietiekami. Administratīvā apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas spriedumu motivācijai šajā daļā (*Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 10.punkts un Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija sprieduma 7.–10.punkts*) un atkārtoti to nenorāda.

[27] Apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde apelācijas sūdzībā norādīja, ka pārvaldes mērķis konkrētajā situācijā bija nodrošināt pieteicējam veselībai nepieciešamos pasākumus nolūkā pārbaudīt viņa veselības stāvokli, nepieciešamības gadījumā arī nodrošināt vajadzīgos pasākumus privātpersonas veselības stāvokļa uzlabošanai, vienlaikus paturot prātā drošības apstākļus brīvības atņemšanas iestādēs.

Pārvalde atsaucās uz to, ka Eiropas Padomes Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai norādījusi, ka visi ieslodzīto medicīniskie izmeklējumi būtu jāveic ārpus cietuma amatpersonas dzirdamības un, ja vien ārsts nav pieprasījis savādāk, arī redzamības zonas (*Health care services in prisons. Extract from the 3rd General Report of the CPT, published in 1993; https://rm.coe.int/16806ce943*).

Pārvalde atsaucās arī uz to, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2019.gada 19.marta spriedumā lietā "Bigović v. Montenegro" norādīja, ka nevajadzētu iejaukties medicīnas informācijas konfidencialitātē, ja vien tas lietas īpašajos apstākļos nav nepieciešams, jo cietuma amatpersonu klātbūtne vizīšu laikā var radīt diskomfortu. Šādas situācijas neizbēgami var ietvert riskus – ieslodzītā bēgšanu vai radītu apdraudējumu sev vai citiem, piemēram, medicīnas personālam.

Apgabaltiesa uzskata, ka pārvaldes argumenti attiecībā uz /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļas personāla veselības un dzīvības iespējamo apdraudējumu būtu jāņem vērā, ja /ieslodzījuma vietas/ administrācija būtu veikusi katras ieslodzītās personas individuālu novērtējumu. Tomēr, kā to pamatoti konstatēja pirmās instances tiesa, no visu liecinieku liecībām izriet, ka cietumā ir ierasta prakse, kad Medicīnas daļā pieņemšanas laikā durvis ir vaļā, ir arī gadījumi, kad uzraugs paliek pieņemšanas telpā, un durvis tiek aizvērtas tikai izņēmuma gadījumos, ja ir kāda intīmi pārrunājama problēma vai nepieciešama personas izģērbšanās. No minētā secināms, ka /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļā netiek noteikti īpašie apstākļi, kad ir nepieciešams iejaukties medicīnas informācijas konfidencialitātē.

[28] Arī no pārvaldes apelācijas sūdzībā norādītā, ka ir jāņem vērā liecinieku liecības, no kurām izriet, ka, vairākus gadus strādājot brīvības atņemšanas iestādē, ir bijuši konstatēti gadījumi, kad pastāvēja reāli draudi no notiesāto personu puses /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļas personāla veselībai un dzīvībai, nav konstatējams pieteicēja apdraudējuma riska individuāls novērtējums.

Turklāt no citām ieslodzījuma vietām saņemtā informācija (*atreferējums Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija sprieduma 8.5.punktā*) liecina, ka tajās iespējamie draudi no ieslodzīto personu puses medicīnas daļas personāla veselībai un dzīvībai preventīvi tiek novērsti ar līdzekļiem, kuri mazāk aizskar ieslodzīto personu tiesības uz privāto dzīvi.

/Ieslodzījuma vietas B/ administrācija informēja, ka telpas, kurās notiek pacientu pieņemšana, ir aprīkotas ar trauksmes pogu. Nepieciešamības gadījumā atsevišķi ieslodzītie pieņemšanas laikā tiek uzraudzīti, lai nodrošinātu ārstniecības personas drošību.

/Ieslodzījuma vietas A/ administrācija informēja, ka medicīnas kabinetā ir trauksmes poga, ar kuras palīdzību personāla apdraudējuma gadījumā tiek izsaukts dežurējošais uzraugs. Ja ir aizdomas, ka ieslodzītais varētu būt bīstams, pieņemšana tiek veikta vairāku ārstniecības personu klātbūtnē.

/Ieslodzījuma vieta C/administrācija informēja, ka katrā kabinetā, kur notiek ieslodzīto pieņemšana, ir stacionārā trauksmes poga, kā arī katrai ārstniecības personai ir individuālā trauksmes poga. Ja ir nepieciešama pastiprināta

uzraudzība, durvis atstāj pievērtas, to izvērtē uzraudzības daļas darbinieks un ārstniecības persona.

/Slimnīcā/ ārstniecības persona, kura veic medicīnisko manipulāciju, pati pieņem lēmumu par savai drošībai nepieciešamajiem pasākumiem, ja tā uzskata par nepieciešamu, lai uzraudzības daļas amatpersona stāv pie atvērtām durvīm vai atrodas telpā. Katrs gadījums tiek izvērtēts individuāli. Ir sagatavots notiesāto noslieču saraksts un tiek ņemts vērā arī apstāklis, vai notiesātajam ir nosliece uz uzbrukumu vai bēgšanu. Tāpat tiek ņemti vērā arī tādi apstākļi kā noteiktā diagnoze vai ieslodzītā psihoemocionālais stāvoklis, kas katrā gadījumā tiek vērtēts individuāli. Nodrošinot drošību, konfidencialitāte ir sekundāra.

Apgabaltiesa no pārvaldes paskaidrojumiem nekonstatē pamatojumu, kāpēc /ieslodzījuma vietā/ nav iespējams ieviest līdzīgi citām ieslodzījuma vietām medicīnas daļās izmantojamās trauksmes pogas vai ieslodzīto personu apdraudējuma riska individuālu novērtējumu.

[29] Pārvalde papildu paskaidrojumos (*lietas 3.sējuma 203.lapa*) norādīja apstākļus, kas, pārvaldes ieskatā, liecina par to, ka pieteicēja uzvedība ir atzīstama par agresīvu pret /ieslodzījuma vietas/ amatpersonām un ka tā attiecīgā situācijā var apdraudēt arī ārstniecības personas.

Apgabaltiesa konstatē, ka šādu pamatojumu un to apstiprinošus pierādījumus pārvalde nav izvirzījusi pārsūdzētajā lēmumā, paskaidrojumos pirmās instances tiesai un apelācijas sūdzībās.

Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde paskaidrojumiem ir pievienojusi izziņa par pieteicējam /ieslodzījuma vietā/piemērotajiem sodiem, 2021.gada 26.maija ziņojumu Nr.P-10-409-2021-00994, 2022.gada 14.februāra ziņojumu Nr.P-10-409-2022-00977, 2022.gada 18.jūlija aktu Nr.S-10-2022-08586, 2023.gada 17.aprīļa ziņojumu Nr.P-10-409-2023-00728.

No minētajiem dokumentiem (*lietas 3.sējuma 208.–216.lapa*) apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs /ieslodzījuma vietā/ir uzvedies agresīvi, pamatā verbāli agresīvi, izteicis vāji slēptus draudus. Par godu un cieņu aizskarošu vārdu lietošanu pieteicējam regulāri tika piemēroti disciplinārsodi. Līdz ar to apstiprinās /ieslodzījuma vietas/ Uzraudzības daļas uzrauga /pers. I/ ziņojumā norādītais, ka pieteicējs esot izteicis draudus amatpersonām, kā arī citiem notiesātajiem. Vienlaikus apgabaltiesa konstatē, ka šāda rakstura ziņojumi nav saņemti no /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļas. Arī pieteicēja medicīnas dokumentos nav iekļautas piezīmes par pieteicēja nepieļaujamu rīcību medicīnas apskates laikā.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa atzīst, ka verbāli agresīvā rīcība pamatā ir vērsta uz personām, kuras nonākušas ar pieteicēju saskarē cietuma telpās, bet ne Medicīnas daļā. Apgabaltiesai nav pamata vispārināt un attiecināt pieteicēja agresīvo rīcību arī uz ārstniecības personām, it īpaši situācijā, kad tās vairāku gadu laikā (no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim) nav informējušas /ieslodzījuma vietas/ administrāciju par pieteicēja agresīvu rīcību.

Vienlaikus apgabaltiesa no cietuma ārstes liecībām pirmās instances tiesā konstatē, ka ārsta apmeklējuma laikā situācijā, kad pacientam ir jālūdz izģērbties, tad durvis tiek aizvērtas. Cietuma ārste liecināja, ka ar pieteicēju ir bijušas vairākas reizes, kad saruna notikusi tikai starp pieteicēju un ārsti. No minētā izriet secinājums, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija pieļauj situāciju, ka ārstniecības persona paliek ar pieteicēju divatā, neskatoties uz to, ka pārvalde un /ieslodzījuma vietas/ administrācija pieteicēju vērtēja kā agresīvu.

Ņemot vērā to, kā /slimnīcā/ tiek nodrošināta ārstniecības personu drošība – nodrošinot drošību, konfidencialitāte ir sekundāra –, un to, ka /slimnīcā/ ārstniecības persona, kura veic medicīnisko manipulāciju, pati pieņem lēmumu par savai drošībai nepieciešamajiem pasākumiem, ja tā uzskata par nepieciešamu, ka cietuma amatpersona stāv pie atvērtām durvīm vai atrodas telpā, kā arī pārvaldes atsauci uz to, ka cietuma personālam nevajadzētu iejaukties medicīnas informācijas konfidencialitātē, ja vien tas lietas īpašajos apstākļos nav nepieciešams, apgabaltiesa secina, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija nav konstatējusi tādu pieteicēja apdraudējuma pakāpi, kas viņam liegtu kontaktēties ar ārstniecības personu divatā. Tādējādi, ja šāds iespējams apdraudējums nav konstatēts, tad ir acīmredzami nepamatoti arī pārējās pieteicēja vizītes pie ārsta organizēt pie atvērtām durvīm vai cietuma uzraugu klātbūtnē.

II

Par pārvaldes pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem

Par pārvaldes pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem saistībā ar pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmuma izdošanu un pārsūdzēšanu

[30] Apgabaltiesa konstatē, ka prasījums par administratīvajā procesā iestādē pieļautu procesuālo pārkāpumu, atsakot iepazīstināt pieteicēju ar lietas materiāliem un neizvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu daļā par veselības aprūpes nenodrošināšanu atbilstoši pieteicēja norādītajām sūdzībām, konstatēšanu, kā arī prasījums par procesuālo pārkāpumu, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un personiskā konta pārskatu par laika periodu no 2022.gada 21.marta līdz 21.jūnijam, konstatēšanu iekļaujas to pieteicēja prasījumu kopumā, kuri tika apmierināti ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu.

[31] Administratīvā procesa likuma 184.panta otrās daļas 2.punkts paredz, ka pieteikumu var iesniegt arī par administratīvā akta izdošanas procesā pieļauta būtiska procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, ja procesuālais pārkāpums pats par sevi ir radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu un tiesas spriedums ir nepieciešams atlīdzinājuma pieprasīšanai vai lai novērstu līdzīgu gadījumu atkārtošanos.

Apgabaltiesa secina, ka lietā kā atsevišķi izlemjams prasījums ir tāds administratīvā akta izdošanas procesā pieļauts procesuāls pārkāpums, kas ir atzīstams par būtisku – tādu pārkāpumu, kas varēja ietekmēt pieņemtā lēmuma rezultātu vai varēja aizskart personas cilvēktiesības. No minētā izriet secinājums, ka situācijā, kad tiesa neatzīst procesuālo pārkāpumu par būtisku, tai nav pamata šo prasījumu izlemt sprieduma rezolutīvajā daļā.

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka par tiem tiesas konstatētajiem pārvaldes pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem, par kuriem pirmās instances tiesa atzina, ka tie nav atzīstami par būtiskiem, tiesai nebija jālemj kā par atsevišķiem

prasījumiem un tie nebija jāiekļauj pirmās instances tiesas sprieduma rezolutīvajā daļā.

Vienlaikus apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

Par neiepazīstināšanu ar lietas materiāliem iestādē

[32] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 61.pantam administratīvā procesa dalībniekam ir tiesības iepazīties ar lietu un izteikt savu viedokli jebkurā procesa stadijā.

Kā jau norādīja pirmās instances tiesa, juridiskajā literatūrā norādīts, ka tiesības iepazīties ar lietu ir tiesību būt uzklausītam sastāvdaļa, jo šīs tiesības tiek piešķirtas ar mērķi nodrošināt to, ka persona varētu izteikt savu viedokli un iesniegt papildu pierādījumus, pirms tiek pieņemts lēmums, vai arī to, lai sagatavotos administratīvā akta apstrīdēšanai vai pārsūdzēšanai (*Briede J. Administratīvā procesa likuma 61.panta komentārs. Grām.: Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Sagatavojis autoru kolektīvs. Dr.iur. J.Briedes zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 571.lpp.*).

No minētās normas un tās komentāriem apgabaltiesa secina, ka iepazīšanās mērķis iekļaujas procesa dalībnieka tiesību apjomā sniegt viedokli, arī lai sagatavotos administratīvā akta pārsūdzēšanai.

Pieteicēja 2021.gada 5.novembra iesniegums, kurā viņš izteica lūgumu iepazīties ar lietas materiāliem, pārvaldē tika saņemts 2021.gada 9.novembrī. Pārvalde šajā lietā lēmumu pieņēma 2021.gada 11.novembrī – pārvaldes 2021.gada 11.novembra lēmums –, un 2021.gada 13.novembrī sniedza pieteicējam atbildi, ka iesnieguma izskatīšanas rezultātā ir pieņemts lēmums, līdz ar to administratīvais process pārvaldē ir pabeigts, bet turpmākais process ir tiesas kompetencē. No minētā izriet, ka, lai gan iepazīšanās ar lietas materiāliem nevarēja ietekmēt administratīvo procesu iestādē, tā varēja būt nozīmīga pieteicējam, lai sagatavotos administratīvā akta pārsūdzēšanai.

Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka ir pieļauts procesuāls pārkāpums, vienlaikus to neatzīstot par būtisku. Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai šajā daļā (*pirmās instances tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 11.2.punkts*) un atkārtoti to nenorāda.

Par prasījumu izskatīšanu iestādē

[33] Apgabaltiesa konstatē, ka saistībā ar prasījumu par administratīvajā procesā iestādē pieļautu procesuālo pārkāpumu, neizvērtējot apstrīdēšanas iesniegumu daļā par veselības aprūpes nenodrošināšanu atbilstoši pieteicēja norādītajām sūdzībām, pārvalde apelācijas sūdzībā norādīja apsvērumus, kas saistīti ar to, ka procesuālais pārkāpums netika atzīts par būtisku, bet tika norādīts pirmās instances tiesas sprieduma rezolutīvajā daļā.

Tā kā apgabaltiesa šādu pirmās instances tiesas rīcību atzina par nepamatotu, bet pārvalde apelācijas sūdzībā citus iebildumus nav iekļāvusi, apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas secinājumiem par procesuālā pārkāpuma konstatēšanu (*pirmās instances tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 11.3.punkts*) un atkārtoti tos nenorāda.

Par neatbilstošu dokumentu nosūtīšanu tiesai

[34] Pirmās instances tiesa konstatēja pārvaldes pieļautu procesuālu pārkāpumu, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ un personiskā konta pārskatu par laika posmu no 2022.gada 21.marta līdz 21.jūnijam.

Apgabaltiesa uzskata, ka apstāklis, ka pirmās instances tiesa atzina, ka pārvaldes iesniegtie dokumenti neattiecas uz lietā izskatāmo strīdu, neveido pārvaldes pieļauta procesuāla pārkāpuma sastāvu.

Vērtējot pārvaldes rīcību, iesniedzot tiesai pieteicēja 2022.gada 11.aprīlī izveidoto Stacionāra un dienas stacionāra pacienta medicīnisko karti /numurs/ (*lietas 2.sējuma 80.–84.lapa*) un pieteicēja personiskā konta pārskatu par laika posmu no 2022.gada 21.marta līdz 21.jūnijam (*lietas 2.sējuma 71.–72.lapa*), apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde pēc saviem ieskatiem izpildīja pirmās instances tiesas 2022.gada 23.maija informācijas pieprasījumu (*lietas 2.sējuma 26.lapa*).

Apgabaltiesa uzskata, ka šāda satura dokumentu iesniegšana tiesai nerada pieteicēja tiesību aizskārumu, jo pieteicējam, /ieslodzījuma vietas/ administrācijai un pārvaldei šī informācija bija zināma, bet konkrēto dokumentu iesniegšana tiesai, lai tā izvērtētu iesniegto pierādījumu attiecināmību uz lietu, nav uzskatāma par sensitīvu datu izpaušanu trešajām personām.

Par pārvaldes pieļautajiem procesuālajiem pārkāpumiem saistībā ar pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma izdošanu

[35] Par pieteicēja prasījumu saistībā ar pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma izdošanas procesā pieļauta procesuālā pārkāpuma konstatēšanu, neiegūstot visu informāciju no /ieslodzījuma vietas/ Ambulatoro pacientu reģistrācijas žurnāla par laikiem, kad pieteicējs apmeklējis cietuma Medicīnas daļu, ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu netika konstatēts, ka pārvalde būtu pieļāvusi pieteicēja norādīto procesuālo pārkāpumu vai ka pieteicēja tiesības kādā veidā būtu aizskartas.

Pieteicējs lūdza tiesu konstatēt, ka pārvaldes 2022.gada 17.novembra lēmuma Nr.N-1-2022-18424 izdošanas procesā pieļauts procesuāls pārkāpums, neiegūstot visu informāciju no /ieslodzījuma vietas/ Ambulatoro pacientu reģistrācijas žurnāla par laikiem, kad pieteicējs apmeklēja cietuma Medicīnas daļu.

Administratīvā procesa likuma 59.panta pirmā daļa noteic, ka pēc administratīvās lietas ierosināšanas iestāde iegūst informāciju, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir nepieciešama, lai pieņemtu attiecīgo lēmumu.

Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka apstrīdēšanas iesnieguma izskatīšanas gaitā tieši iestādei ir jāizvērtē, vai tās rīcībā ir administratīvā akta izdošanai nepieciešamā informācija, kā arī iestādei ir pienākums nepieciešamības gadījumā šo informāciju iegūt.

Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka iestādei jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā

atsaucas kā uz savu iebildumu pamatojumu, un tā var atsaukties tikai uz tiem pamatojumiem, kuri minēti administratīvajā aktā.

Pirmās instances tiesa norādīja, ka konkrētajā gadījumā pārvalde /ieslodzījuma vietas/ administrācijas rīcību saistībā ar pieteicēja pieņemšanu pie ārstniecības personām cietuma Medicīnas daļā ir vērtējusi, pievērošoties apstrīdētajai rīcībai pēc būtības, proti, vai pieņemšana pie atvērtām durvīm vispār ir tiesiska, atsevišķi nevērtējot katru epizodi, kad pieteicējs cietuma Medicīnas daļu ir apmeklējis, līdz ar to ir saprotams, kādēļ pārvalde nav uzskatījusi par nepieciešamu noskaidrot, cik tieši reizes strīdus periodā pieteicējs ir apmeklējis cietuma Medicīnas daļu.

Apgabaltiesa nekonstatē, ka pārvaldei bija pienākums vērtēt visus pieteicēja norādītos pierādījumus, ja tā atzina, ka tiem nav izšķirošas nozīmes lietā. Tā kā pirmās instances tiesas situācijas novērtējums atšķīrās no pārvaldes secinājumiem, tiesa vērtēja pieteicēja norādītos pierādījumus. Apgabaltiesa nekonstatē, ka pārvalde būtu pieļāvusi procesuālu pārkāpumu, neiegūstot informāciju no /ieslodzījuma vietas/ Ambulatoro pacientu reģistrācijas žurnāla.

III
Par atlīdzinājuma noteikšanu

[36] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai nemantisko kaitējumu, kas personai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, kā arī kārtību šo zaudējumu atlīdzināšanai noteic Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums).

Par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumā

[37] Ar Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedumu tika apmierināts pieteicēja pieteikums daļā un noteikts nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums 300 *euro* un mantisko zaudējumu atlīdzinājums 2 *euro*.

Tā kā par minēto spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza tikai pārvalde, apgabaltiesa vērtē, vai pirmās instances tiesas noteiktais atlīdzinājums par pieteicēja tiesību aizskārumu laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim, izvērtējot pārvaldes apelācijas sūdzībā norādītos iebildumus, ir pamatots.

[38] Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.pantam nemantiskais kaitējums ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta otro un trešo daļu faktus, kas apliecina nemantiskā kaitējuma nodarīšanu, pierāda ar Administratīvā procesa likumā norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt, kā izpaudies tās nemantisko tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, un pamatot atlīdzinājuma apmēru. Ja ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību privātpersonai ir nodarīts būtisks tiesību aizskārums, nemantiskā kaitējuma esība ir uzskatāma par pierādītu.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pants paredz, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, – atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Savukārt nemantiskā kaitējuma atlīdzību naudas izteiksmē nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*.

[39] Apgabaltiesa konstatē, ka nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums 300 *euro* tika noteikts par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas prettiesisko faktisko rīcību, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 7.oktobrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm.

Pārvalde apelācijas sūdzībā norādīja, ka /ieslodzījuma vietas/ administrācija, ņemot vērā pieejamos resursus, ir veikusi nepieciešamos pasākumus, tai skaitā arī pasākumus drošības jomā, lai organizētu savu amatpersonu un darbinieku darbību pēc iespējas efektīvāk nolūkā ievērot privātpersonu, konkrētajā gadījumā – pieteicēja intereses, tādā veidā cenšoties ievērot Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.pantā nostiprinātos principus, nodrošinot gan pieteicējam, gan citām attiecīgajā brīvības atņemšanas iestādē esošajām personām drošus un efektīvus apstākļus.

Kā jau apgabaltiesa šajā spriedumā, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, atzina, ir konstatējama /ieslodzījuma vietas/ administrācijas prettiesiskā faktiskā rīcība, organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot cietuma amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm.

Ņemot vērā to, ka pārvalde apelācijas sūdzībā apsvērumus, kuri attiektos uz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru, nav norādījusi, apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai šajā daļā (*pirmās instances tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 13.3.punkts*) un atkārtoti to nenorāda.

[40] Attiecībā uz pirmās instances tiesas sprieduma daļu, ar kuru apmierināts pieteicēja prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 2 *euro*, pārvalde apelācijas sūdzībā konkrētus iebildumus nav izteikusi. Tāpēc apgabaltiesa

atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances spriedumā izteiktajai motivācijai šajā daļā (*pirmās instances tiesas 2022.gada 9.novembra sprieduma 14.punkts*) un atkārtoti to nenorāda.

Par atlīdzinājumu Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumā

[41] Pieteicējs lietā Nr.A420298822 iesniedza pieteikumu ar prasījumu par nemantiskā kaitējuma 11 300 *euro* un mantisko zaudējumu 4,24 *euro* atlīdzināšanu.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2023.gada 3.maija spriedumu tika apmierināts pieteicēja prasījums daļā un noteikts nemantisko kaitējumu atlīdzinājums 500 *euro* un mantisko zaudējumu atlīdzinājums 2,22 *euro*.

Par minēto spriedumu apelācijas sūdzību iesniedza gan pieteicējs, gan pārvalde.

Apgabaltiesa pārbauda pieteicēja prasījuma pamatotību.

Par nemantisko kaitējumu

[42] Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa pareizi norādīja piemērojamās tiesību normas un izvērtēja pieteicēja tiesību aizskāruma smagumu. Apgabaltiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtajai daļai pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai (*pirmās instances tiesas 2023.gada 3.maija sprieduma 11. un 12.punkts*). Apgabaltiesa atkārtoti nenorāda motivāciju.

Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējam noteiktais nemantiskais atlīdzinājums ir samērīgs turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[43] Atbilstoši Senāta judikatūrai, lai atlīdzinājums būtu atbilstīgs Latvijas Republikas Satversmes 92.panta izpratnē, tam ir jābūt efektīvam tiesiskās aizsardzības līdzeklim. Jēdziens "atbilstīgs atlīdzinājums" nozīmē, ka atlīdzinājumam ir jābūt taisnīgam. Atlīdzinājumam ir jāsniedz gandarījums personai, kuras tiesības ir tikušas aizskartas. Ar atlīdzinājumu var arī atturēt iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē. Tāpat jāņem vērā, ka, nosakot atlīdzinājumu, tiesa pauž valsts nostāju par aizskarto tiesību un paša tiesību aizskāruma nozīmīgumu. Tādējādi atlīdzinājums demokrātiskā un tiesiskā valstī nedrīkst būt nesamērīgi mazs (sk., piemēram, *Senāta 2015.gada 14.augusta sprieduma Nr.SKA-266/2015, lieta Nr.A420470112, 5.punktu*). Turklāt tiesas piešķirtais atlīdzinājums par morālo kaitējumu nedrīkst arī būt ievērojami zemāks par minimumu, kādu noteikusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa salīdzināmās lietās (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2010.gada 20.jūlija sprieduma lietā „Ciorap v. Moldova (No. 2)", iesnieguma Nr.7481/06, 24. un 25.punkts*).

Apgabaltiesa konstatē, ka šajā lietā atbilstoši /ieslodzījuma vietas/ administrācijas sniegtajai informācijai (*lietas 5.sējuma 44.–49.lapa*) pieteicējs laika posmā no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļu apmeklēja vismaz 64 reizes, neskaitot reizes, kad viņš saņēma zāles. Ārsta apmeklējums vidēji nepārsniedza 20 minūtes. Atšķirībā no lietām, kurās tika veikta nepārtraukta videonovērošana, no lietas materiāliem secināms, ka /ieslodzījuma vietas/ Medicīnas daļā pieteicēja fiziska novērošana, analoga videonovērošanai, netika veikta, tomēr šajā lietā ir būtiski tas, ka sensitīvo informāciju par pieteicēja veselības stāvokli atvērto durvju dēļ varēja uzzināt trešās personas.

Ņemot vērā minēto, apgabaltiesa secina, ka pirmās instances tiesa, nosakot atlīdzinājuma apmēru, pamatoti izmantoja tiesu praksi atlīdzinājuma noteikšanā lietās, kurās bija veikta ieslodzīto personu videonovērošana.

[44] Pirmās instances tiesa atzina, ka, tā kā pieteicējam jau iepriekš par šādu prettiesisku rīcību kā atlīdzinājums ir noteiktas atvainošanās, kā arī piešķirti 300 *euro* (spriedums nav stājies spēkā), bet prettiesiskā rīcība tomēr ir turpināta, pienācīgs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums ir 500 *euro*.

Apgabaltiesa konstatē, ka tiesas spriedums, uz kuru atsaucās pirmās instances tiesa, ir Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 9.novembra spriedums. Izvērtējot minētajā spriedumā norādīto tiesu praksi, kas izmantota atlīdzinājuma noteikšanai, apgabaltiesa konstatē, ka spriedumā ir minētas lietas, kurās ir konstatēta ieslodzījuma vietu faktiskā rīcība 2013., 2014.gadā.

Apgabaltiesa konstatē, ka arī lietā Nr.420523013 (*Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 29.augusta spriedums Nr.AA43-0501-19/20, ECLI:LV:ADAT:2019:0829.A420523013.7.S*) par ieslodzītās personas nepārtrauktu videonovērošanu kamerā 41 dienu tika noteikts atlīdzinājums 300 *euro*.

Salīdzinot prettiesiskās faktiskās rīcības ilgumu, Medicīnas daļas apmeklējuma biežumu un ilgumu, apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesa ir noteikusi samērīgu atlīdzinājumu.

[45] Apgabaltiesa konstatē, ka pārvalde apelācijas sūdzībā nav izteikusi iebildumus pret nemantiskā zaudējuma atlīdzinājuma apmēru.

Attiecībā uz pieteicēja apelācijas sūdzībā norādīto apgabaltiesa konstatē, ka pirmās instances tiesas spriedumā ir izvērtēts apstāklis, ka atlīdzinājuma noteikšana ir arī preventīvs līdzeklis. Apelācijas sūdzībā pieteicējs nav izteicis konkrētus iebildumus pret nemantiskā zaudējuma atlīdzinājuma apmēru.

Par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu

[46] Pieteicējs pieteikumā lūdza atlīdzināt mantiskos zaudējumus, ko veido pasta izdevumi 2,22 *euro* par apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu un izdevumi par kancelejas piederumiem 0,13 *euro* (patērētā viena A4 papīra lapa cena 2 centi un pildspalvas SCOUT tinte 0,11 *euro* (1/4 no pildspalvas vērtības)).

Pirmās instances tiesā pieteicējs grozīja mantisko zaudējumu apmēru, papildus lūdzot atlīdzināt vēl 1,89 *euro*, kas ir izdevumi par lietas ietvaros izlietoto papīru.

Atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.pantam mantiskie zaudējumi cita starpā ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo un ceturto daļu mantiskais zaudējums ir arī zaudējums, kas saistīts ar administratīvā akta atcelšanu, iestādes faktiskās rīcības novēršanu vai tās seku likvidēšanu, zaudējuma samazināšanu vai likvidēšanu. Par mantisko zaudējumu neuzskata laiku un pūles, ko privātpersona veltījusi konkrētās lietas risināšanai.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskā zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un apmērs tiek pierādīts ar Administratīvā procesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem.

Apgabaltiesa konstatē, ka uz lietā esošās aploksnes kopijas redzamo pastmarku vērtība apliecina pasta izdevumus 2,22 *euro*. Apgabaltiesa uzskata, ka pieteicējam ir atlīdzināmi pasta izdevumi.

Pieteicējs iesniedza arī čeku (*lietas 4.sējuma 84.lapa*), kas apliecina, ka viņš 2021.gada 2.decembrī iegādājās 100 papīra lapas par 1,89 *euro* un 2021.gada 20.oktobrī iegādājās divas pildspalvas par 0,45 *euro* gabalā.

Apgabaltiesa, izvērtējot lietas materiālus, konstatē, ka lietai ir pievienots liels skaits pieteicēja ar pildspalvu noformētu iesniegumu tiesai. Līdz ar to apgabaltiesa secina, ka rakstāmpiederumi un papīrs cita starpā ir izmantoti saistībā ar lietā izskatāmo pieteikumu, kas tika apmierināts ar šo spriedumu. Tādējādi pieteicēja norādītie izdevumi, kas saistīti ar administratīvo lietvedību iestādē un tiesā, ir attiecināmi uz šajā lietā apmierināto prasījumu.

Apgabaltiesa konstatē, ka būtībā nav iespējams noteikt precīzu apjomu, cik lapas papīra pieteicējs iztērēja iestādē un lietas vajadzībām tiesā vai cik pildspalvas tintes viņš izmantoja, sastādot dokumentus, tomēr pieteicēja norādītais apjoms ir saprātīgs.

Apgabaltiesa uzskata, ka gadījumā, ja /ieslodzījuma vietas/ administrācija ievērotu pieteicēja tiesības ārsta apmeklējuma laikā, viņam nerastos nepieciešamība izmantot rakstāmlietas iesniegumu un citu dokumentu sagatavošanai un neveidotos pasta izdevumi iesnieguma nosūtīšanai. Tāpēc apgabaltiesa konstatē objektīvu saikni starp iestādes prettiesisko rīcību un izdevumiem, kas radās pieteicējam. Apgabaltiesa nekonstatē, ka pieteicējam būtu bijusi iespēja šos izdevumus samazināt.

Tāpēc apgabaltiesa atzīst, ka pieteicējam ir atlīdzināmi mantiskie zaudējumi 4,22 *euro* (pasta izdevumi 2,22 *euro* par apstrīdēšanas iesnieguma nosūtīšanu un izdevumi par kancelejas piederumiem – patērētais A4 papīrs 1,89 *euro* un pildspalvas SCOUT tinte 0,11 *euro*).

[47] Apgabaltiesa uzskata, ka gadījumā, ja persona var norādīt, ka iestādes rīcības rezultātā ir radušie konkrēti nosakāmi papildu izdevumi, tad nav pamata šos izdevumus vērtēt kā lietas risināšanai veltīto laiku un pūles.

IV
Kopsavilkums

[48] Pamatojoties uz minēto, apgabaltiesa secina, ka ir apmierināmi šādi pieteicēja prasījumi:

1) par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktiskās rīcības, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot pieteicēja pieņemšanu pie ārsta, klātesot /ieslodzījuma vietas/ amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm, atzīšanu par prettiesisku;

2) par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 300 *euro* par /ieslodzījuma vietas/ administrācijas prettiesisko faktisko rīcību laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2021.gada 7.oktobrim un 500 *euro* – par laika posmu no 2021.gada 8.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim; kopā 800 *euro*;

3) par mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 2 *euro* lietā Nr.A420134522 un 4,22 *euro* lietā Nr.A420298822; kopā 6,22 *euro*.

Pārējā daļā pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

[49] Apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedumi apelācijas instances tiesā izskatāmajā apjomā daļā, kuras motivācijai apgabaltiesa nepievienojās, nav pareizi.

[50] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējs samaksājis valsts nodevu 30 *euro* par pieteikumu lietā Nr.A420134522 un 30 *euro* par pieteikumu lietā Nr.A420298822.

Tā kā pieteicēja pieteikums ir apmierināms gan daļā prasījumu lietā Nr.A420134522, gan daļā prasījumu lietā Nr.A420298822, tad pieteicējam ir atlīdzināma nodeva par pieteikumu iesniegšanu tiesā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumiem Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" valsts nodeva 60 *euro* apmērā piespriežama no Latvijas Republikas un tā jāatlīdzina no pārvaldes budžeta līdzekļiem.

[51] Saskaņā ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2023.gada 19.jūnija lēmumu pieteicējs tika atbrīvots no valsts nodevas samaksas par apelācijas sūdzības iesniegšanu lietā Nr.A420298822.

Administratīvā procesa likuma 126.panta otrā daļa paredz, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas bijis atbrīvots un pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, valsts nodevu piespriež no atbildētāja.

Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja lietā Nr.A420298822 iesniegtā apelācijas sūdzība daļēji tika apmierināta. Līdz ar to valsts nodeva ir piespriežama no Latvijas Republikas un tā jāiemaksā valsts budžetā no pārvaldes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo un otro daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

/pers. B/ pieteikumu apmierināt daļā.

Atzīt par prettiesisku /ieslodzījuma vietas/ administrācijas faktisko rīcību, laika posmā no 2020.gada 7.oktobra līdz 2022.gada 21.septembrim organizējot /pers. B/ pieņemšanu pie ārsta, klātesot /ieslodzījuma vietas/ amatpersonām un (vai) pie atvērtām medicīnas kabineta durvīm.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. B/ nemantisko kaitējumu 800 *euro* un mantiskos zaudējumus 6,22 *euro*.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. B/ viņa samaksāto valsts nodevu 60 *euro*, kas atlīdzināma no Ieslodzījuma vietu pārvaldes budžeta līdzekļiem.

Uzdot Ieslodzījuma vietu pārvaldei iemaksāt valsts budžetā valsts nodevu 60 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

U.Mihailova

Tiesnese referente

A.Dreimanis

Tiesneši

K.Krastiņa